

Innehåll

Inledning – Etik för psykosyntes.....	2
1. Psykosyntesens värderingar	3
2. Etiska principer för psykosyntes	4
3. Personlig moral	6
Riktlinjer för god standard på utövande och omsorg.....	8
Omsorg av god kvalitet	8
Säkerställa ett kompetent utövande	10
Förvalta förtroende väl	10
Undervisa, utbilda och handleda	13
Forskning	14
Lämplighet för utövande	14
Om något går fel med egna klienter	14
Skyldigheter mot alla klienter	15
Arbeta med kollegor	16
Medvetenhet om sammanhanget	16
Remittera klienter och ta emot remitterade klienter	16
Ge klienterna lämplig information	17
Ekonomiskt upplägg	18
Intressekonflikter	18
Ta hand om sig själv som psykosyntesutövare	18
Klagomålsärenden	19
PsA ansvarar bara för medling och klagomål som gäller:	20
Procedurer för medling och klagomål	20
1. Första steg	21
2. Informell diskussion och medling	21
3. Formell procedur	22
Resultat	24
4. Överklagandeprocédur	25
Kostnader	25
PsA:s policy för hur personal ska hantera allvarliga problem med studerande	26

INLEDNING – ETIK FÖR PSYKOSYNTES

PsykosyntesAkademien (PsA) strävar efter att främja utövandet av psykosyntes genom att tillhandahålla ett förstklassigt utbildningscenter. Detta etiska ramverk är en viktig utveckling och ett sätt att hantera etiska frågor inom PsA. Ramverket är en del av det pågående arbetet att utveckla PsA som etisk och professionell organisation.

Etiskt ramverk för god praxis inom psykosyntes ersätter alla tidigare etiska regler. Ramverket är speciellt avsett att ge vägledning för:

- *PsA:s utbildnings-, handlednings- och terapipersonal*
- *Psykosyntesterapeuter under utbildning som tar emot praktikklenter*

Genom att samtycka till dessa regler påtar sig ovanstående psykosyntesutövare ansvar gentemot klienter, PsA och sig själva.

Vi hoppas att alla PsA-utbildade utövare såväl som studenter vid PsA kommer att ha hjälp av dessa riktlinjer. PsA-utbildade utövare som faller utanför ovanstående kategorier (t.ex. examinerade personer vars klienter inte remitterats av PsA) är emellertid inte bundna till dessa regler och omfattas inte av PsA:s procedurer för medling och klagomål. Vi rekommenderar starkt att examinerade som inte längre är anslutna till PsA går med i Psykosyntesföreningen eller liknande organisation och samtycker till deras etiska regler och procedurer.

I dessa riktlinjer står termen "*utövare*" för alla personer som tillhandahåller psykosyntesterapi eller psykosyntesrelaterade tjänster. Dessa omfattar: psykosyntesguider, -terapeuter, -utövare, -lärare, -handledare, -forskare, samt personer som förmedlar kunskaper om psykosyntes eller chefspersoner med ansvar för någon av dessa tjänster. Vi använder det mer traditionella ordet "guide" och psykosyntesterapeut" växelvis.

Termen "*klient*" syftar på mottagaren av någon av dessa tjänster. Klienten kan vara en individ, ett par, en familj, en grupp, en organisation eller någon annan avgränsad social enhet.

I dagens samhälle finns det olika uppfattningar om vad etik innebär. Detta ramverk speglar olika etiska aspekter eftersom det omfattar tre olika synsätt på etik:

1. **Värderingar**
2. **Principer**
3. **Personlig moral**

1. Psykosyntesens värderingar

Psykosyntesens utbildningsmässiga och terapeutiska process strävar efter att underlätta utveckling, integrering, helhet, en djupare autenticitet och förverkligande av Självet. Denna process äger rum i en kontext som inbegriper kontakten med jaget och att uttrycka större autonomi, valmöjligheter och kreativitet; en harmonisering med djupare/högre värderingar och att i ökande utsträckning uttrycka syfte och mening på ett humanitärt, transpersonellt och universellt plan. Psykosyntesutövare är förpliktade att uppfylla dessa syften och samtidigt skydda klientens värdighet, integritet och bästa intresse.

De grundläggande värderingarna för psykosyntes omfattar att:

- Hålla ett transpersonellt perspektiv som ger mening till klientens omständigheter. I detta sammanhang är den terapeutiska processen bara en aspekt i en större resa som individen företar i den livslånga processen då medvetandet uppväcks och omgestaltas.
- Främja integrering med Självet samt upptäcka och uttrycka syfte, vilket i sig är en utvecklingsväg som växer fram. Denna resa innebär bland annat att möta psykologiska utmaningar och hinder. För denna process är det nödvändigt att ha ett bifokalt seende.
- Främja utvecklingen av klientens vilja. Vidga möjligheter och val i det inre och yttre livet, vilket ger en känsla av "inre frihet".

- Erkänna, värdera och ta itu med personliga bekymmer och lidande på en mental, känslomässig och transpersonell nivå
- Underlätta mänsklig utveckling inom ramen för klientens egna djupaste önskemål och livsval. Ge näring åt en upplevelse av ett personligt jag och ett transpersonellt Själv som är meningsfull för klienten.
- Uppskatta mångfalden i den mänskliga erfarenheten och kulturen.
- Se varje klient som en unik individ med egna behov och resurser.
- Stödja klienterna i takt med att de finner sin plats i sitt eget nätverk av relationer och i samhället.
- Respektera mänskliga rättigheter och värdighet.
- Upprätthålla integriteten i relationen mellan utövare och klient.
- Förbättra kvaliteten på relationer mellan människor.
- Förbättra kvaliteten på professionella kunskaper och deras tillämpning.
- Öka den personliga effektiviteten.
- Värderingar som dessa är ett viktigt sätt att uttrycka ett brett etiskt engagemang. Dessa värderingar präglar nedanstående principer. Värderingar blir mer exakta och handlingsorienterade när de uttrycks som principer.

2. Etiska principer för psykosyntes

Etiska beslut som finner starkt stöd i en eller flera av dessa principer, utan att strida mot andra principer, kan anses vara någorlunda säkra. Ibland kommer det dock att vara omöjligt att förena alla relevanta principer och det kan då bli nödvändigt att välja mellan vilka principer som ska följas. Ett beslut eller ett handlingsätt blir inte nödvändigtvis oetiskt för att det är kontroversiellt eller för att andra utövare skulle ha dragit andra slutsatser under liknande omständigheter. Det är utövarens skyldighet att beakta alla relevanta omständigheter på ett så noggrant sätt som möjligt och att ta ansvar för de beslut som fattas.

- **Pålitlighet:** *förvalta klientens förtroende väl*

Att vara pålitlig är en förutsättning för att förstå och lösa etiska

frågor. En pålitlig utövare förvaltar klientens förtroende väl och ser sekretess som en förpliktelse som uppstår ur det förtroendet.

- **Autonomi:** respektera klientens rätt att bestämma över sina egna handlingar, sitt eget beteende etc.

Utövare som respekterar klienternas autonomi: ser till att marknadsföring eller information som lämnas ut till potentiella klienter är korrekt; strävar efter att klienter ger sitt samtycke frivilligt och baserat på tillräckligt med information; berättar om eventuella kontrakt innan klienten förbinder sig till något; skyddar sekretessen; yppar normalt sett konfidentiell information endast efter att ha fått klientens samtycke; och informerar klienten på förhand om förutsebara intressekonflikter, eller så snart som möjligt efter att sådana konflikter blivit kända. Principen om autonomi hindrar att klienter skulle manipuleras mot sin vilja, ens i välmående socialt syfte.

- **Välvilja:** verka för klientens välbefinnande

Principen om välvilja innebär att utövaren agerar med klientens bästa för ögonen, baserat på en professionell bedömning. Utövare som åtar sig detta gör sitt bästa för att enbart arbeta inom de områden som de behärskar och erbjuder bara tjänster som de har tillräcklig utbildning i och erfarenhet av. För att skydda klientens intressen måste utövande och resultat övervakas systematiskt på bästa tillgängliga sätt. Det är viktigt att utövandet genomsyras av forskning och systematisk reflektion. Detta inbegriper en skyldighet att använda regelbunden och fortgående handledning för att förbättra kvaliteten på tillhandahållna tjänster, samt ett åtagande om förnyelse i utövandet genom fortsatt professionell, personlig och transpersonell utveckling. Denna princip är särskilt viktig vid arbete med klienter som har en nedsatt förmåga att verka autonomt på grund av omogenhet, bristande förståelse, extrem upprördhet, allvarlig störning eller andra betydande personliga begränsningar.

- **Aktsamhet:** undvika att skada klienten

Principen omfattar att inte utnyttja klienten sexuellt, ekonomiskt, känslomässigt eller på annat sätt; inte riskera inkompetens eller dåligt yrkesutövande; och att inte tillhandahålla tjänster när detta är olämpligt på grund av sjukdom, personliga omständigheter eller berusning. Utövaren har ett etiskt ansvar att göra allt

han/hon kan för att minska eventuell skada som en klient har tillfogats, även när skadan var oundviklig eller oavsiktlig. Utövare har ett personligt ansvar att, där detta är lämpligt, utmana inkompetens eller dåligt yrkesutövande hos andra utövare samt att bidra till eventuell utredning om professionellt utövande som inte motsvarar det som rimligen kan förväntas och/eller riskerar att misskreditera yrket.

- **Rättvisa:** *rättvis och opartisk behandling av alla klienter och tillhandahållande av lämpliga tjänster.*

Principen om rättvisa innebär att utövaren ska vara rättvis mot alla klienter och respektera deras mänskliga rättigheter och värdighet. Utövaren måste noggrant beakta juridiska krav och skyldigheter och vara uppmärksam på potentiella konflikter mellan juridiska och etiska skyldigheter. Att utövaren ska vara rättvis innebär att han/hon ska inse skillnaderna mellan människor och behandla alla klienter rättvist och respektfullt oavsett ras, kön, ålder eller förmåga. Det är utövarens skyldighet att göra sitt bästa för att säkerställa att psykosyntes förmedlas på ett rättvist sätt, att den är tillgänglig och lämplig för klientens behov.

- **Självrespekt:** *stödja utövarens självkännet och omsorg om sig själv.*
- Principen om självrespekt innebär att utövaren tillämpar alla ovanstående principer som rättigheter för sig själv. Detta innebär att utövaren ska söka terapi och andra möjligheter för att främja sin egen psykologiska och transpersonella utveckling efter behov. Utövaren har ett etiskt ansvar att använda handledning för professionellt stöd och utveckling och att genom utbildning och andra möjligheter stimulera sin yrkesmässiga utveckling. Principen om självrespekt uppmuntrar till ett aktivt engagemang i livsbejakande aktiviteter och relationer som inte har något samband med relationerna inom psykosyntesterapin.

3. Personlig moral

Utövarens personliga moral är mycket viktig för klienterna. Det är inte lämpligt att PsA insisterar på att alla utövare ska ha alla nedanstående egenskaper, eftersom det är nödvändigt att dessa personliga egenskaper är djupt rotade i varje utövare och att de

utvecklas genom ett personligt engagemang och inte för att en extern instans kräver det. Utövare uppmuntras starkt att sträva efter att stärka nedanstående egenskaper:

- **Empati:** förmågan att möta en annan persons erfarenheter och visa förståelse för personens perspektiv
- **Uppriktighet:** ett personligt engagemang för att uppnå samstämmighet mellan vad som påstås och vad som görs
- **Integritet:** ett åtagande att agera moraliskt gentemot andra personer, vara rakt på sak på det personliga planet, visa ärlighet och konsekvens
- **Återhämtningsförmåga:** kapacitet att arbeta med klientens bekymmer utan att själv förtäras
- **Respekt:** visa andra tillbörlig aktning
- **Ödmjukhet:** förmåga att korrekt bedöma och erkänna sina styrkor och svagheter
- **Kompetens:** utnyttja färdigheter och kunskaper på ett effektivt sätt
- **Rättvishet:** konsekvent tillämpning av kriterier ligger till grund för beslut och handlingar
- **Förstånd:** förmåga att låta sitt omdöme och sina insikter ligga till grund för utövandet
- **Mod:** förmåga att agera trots kända rädslor, risker och osäkerhet

Slutsats:

Det är en utmaning att arbeta etiskt. Utövare kommer oundvikligen att hamna i situationer där det inte går att förena alla etiska skyldigheter. I sådana situationer är det frestande att avstå från all form av etisk analys för att undkomma något som kan synas vara en olöslig etisk konflikt. Dessa etiska regler är avsedda att vara en hjälp i sådana situationer, eftersom de belyser de skilda etiska faktorer som kan behöva beaktas. Inga etiska regler kan dock helt eliminera svårigheten att göra yrkesmässiga bedömningar under omständigheter som hela tiden ändras och innehåller många osäkerhetsfaktorer. Genom att acceptera dessa etiska regler förbinder sig utövare att anta utmaningen att sträva efter att agera etiskt, även när detta innebär att fatta svåra och obekväma beslut eller handla på ett modigt sätt.

RIKTLINJER FÖR GOD STANDARD PÅ UTÖVANDE OCH OMSORG

PsA stöder och främjar god praxis inom psykosyntes. Dessa riktlinjer angående de viktigaste elementen i god praxis tar hänsyn till de föränderliga omständigheter som psykosyntesutövare verkar under, i synnerhet:

- Spännvidden på problem och behovsnivåer som ryms bland klienterna.
- De många olika sammanhangen psykosyntes utövas i. Som exempel kan nämnas fristående utövare som arbetar ensamma, en eller flera utövare som arbetar i en stor organisation, specialister och konsulter som arbetar i tvärvetenskapliga team och specialistteam med guider och psykosyntesutövare. Vissa utövare rör sig mellan dessa olika sammanhang i sitt arbete och måste beakta vad som är god praxis i olika sammanhang. Gemensamt för alla utövare är utmaningen att hantera klienternas olika behov och hitta sätt att arbeta effektivt.

God standard på utövande och omsorg kräver professionell kompetens, bra relationer till klienter och kollegor samt ett engagemang för och iakttagande av professionell etik.

OMSORG AV GOD KVALITET

Omsorg av god kvalitet kräver kompetenta utövare som har bra stöd, tar ansvar och tillhandahåller en terapi som uppfyller klientens behov.

- Utövare bör noggrant överväga begränsningarna i sin utbildning och sina erfarenheter, arbeta inom dessa gränser och utnyttja tillgängligt professionellt stöd.
- Utövare har ett ansvar gentemot sig själva och sina klienter att bibehålla sin egen effektivitet och förmåga att hjälpa klienter och bli medvetna om när de personliga resurserna är så uttömda att det är nödvändigt att söka hjälp och/eller upphöra med sin terapiverksamhet, oavsett om det är tillfälligt eller permanent.
- Utövare får inte använda berusningsmedel när de undervisar i eller utövar psykoterapi. Om en lärare missbrukar droger eller

alkohol ska han/hon informera handledaren och rektorn om detta och söka hjälp.

- Om en klient behöver extra stöd parallellt med psykosyntesen måste det undersökas om sådant stöd är tillgängligt (t.ex. psykiatriskt eller medicinskt), eftersom brist på sådant stöd avsevärt kan försämra kvaliteten på den omsorg som kan ges.
- God praxis innefattar att klargöra och förhandla om arbetskontrakt vid lämpliga tidpunkter i arbetsförhållandet.
- Utövare måste tänka över följderna av att ha en "dubbel relation" till klienterna och att undvika att gå in i relationer som sannolikt kan skada klienterna. Dubbla relationer uppstår när utövaren och klienten har minst två slags relationer till varandra samtidigt, till exempel som klient och elev, bekant och klient, kollega och mottagare av handledning. En dubbel relation med en klient är sällan neutral och kan få en kraftig positiv eller negativ effekt som inte alltid kan förutses. Utövare ska vara beredda att ta sitt ansvar gentemot klienter och kollegor för eventuella dubbla relationer som förekommer på grund av personligt val eller som är oundvikliga av arbetsskäl.
- Utövare uppmanas att föra journal över sitt arbete med klienter, om inte det finns giltiga skäl för att inte föra journal. Alla journaler ska vara korrekta, respektfulla mot klienter och kollegor och skydda sekretessen. Utövare ska beakta sina skyldigheter och klientens rättigheter enligt dataskyddslagen och eventuella andra lagar.
- Klienter har rätt till kompetent utförda tjänster som granskas regelbundet av utövaren. Dessa granskningar kan, när detta är lämpligt, utföras under överläggning med klienter, handledare, chefer eller andra utövare med relevanta kunskaper. Utövare avslutar i samråd med klienten terapin när klienten har fått den hjälp som behövdes eller när det är uppenbart att terapin inte längre hjälper klienten.

SÄKERSTÄLLA ETT KOMPETENT UTÖVANDE

Alla psykosyntesutövare måste få regelbunden och fortgående formell handledning/rådgivande stöd för sitt arbete i enlighet med följande professionella krav:

- **Alla examinerade guider som har PsA-elever som klienter måste få handledning av en PsA-handledare.**
  - **Praktikantguider som inte har fått ut sin examen som psykosyntesterapeut måste handledas av en PsA-handledare.**
  - **När ovanstående omständigheter inte längre gäller övervakar diplomerade psykosyntesterapeuter sitt arbete genom individuell handledning, handledning i grupp eller med andra kollegor, beroende på arbetsbelastningen.**
  - **Chefspersoner, forskare och andra som arbetar med psykosyntes uppmuntras starkt att skaffa sig professionellt och personligt stöd efter behov.**
-
- För att god praxis ska kunna upprätthållas är regelbunden granskning av det egna arbetet mycket viktig. Det är viktigt att vara öppen för och noggrant tänka över feedback från kollegor, utvärderingar och bedömningar. Konstruktiv hantering av feedback hjälper till att utveckla och förbättra god praxis.
  - God praxis kräver att utövare håller sig uppdaterade med de senaste kunskaperna och att de anpassar sig efter ändrade förhållanden. De bör noggrant överväga sitt eget behov av fortlöpande professionell och personlig utveckling och delta i lämpliga utbildningsaktiviteter.
  - Utövare ska vara medvetna om och förstå eventuella juridiska bestämmelser som gäller deras arbete, beakta dessa noga och vara juridiskt ansvariga för sitt utövande.

FÖRVALTA FÖRTROENDE VÄL

I psykosyntes är det av yttersta vikt att klienten får förtroende för utövaren och att utövaren förvaltar detta förtroende väl. Att förvalta klientens förtroende väl kräver:

- att utövare är uppmärksamma på hur väl de lyssnar på klienten och med vilken respekt de behandlar klienten

- kulturellt lämpliga sätt att kommunicera som är tillmötesgående och tydliga
  - respekt för privatliv och värdighet
  - noggrant beaktande av klientens samtycke och sekretess
  - medvetenhet och känslighet för gränssättningsfrågor
- Klienter ska få tillräcklig information om tjänsterna som erbjuds. Utövare ska respektera klientens rätt att välja om han/hon vill fortsätta eller sluta.
  - Utövare ska säkerställa att tjänster normalt sett tillhandahålls på grundval av klientens uttryckliga samtycke. Underförstått samtycke kan leda till missförstånd och bör undvikas om det inte finns goda skäl för detta.
  - Att sätta sig över klientens kända önskemål eller samtycke är ett allvarligt beslut som kräver en noggrann och grundlig motivering. Utövare ska vara snara att ta sitt ansvar gentemot klienter, kollegor och PsA om de sätter sig över en klients kända önskemål.
  - Situationer där en klient riskerar att skada sig själv eller andra allvarligt är särskilt besvärliga för utövaren. I dessa situationer ska utövaren vara uppmärksam på att han/hon kan hamna i en konfliktsituation vad gäller ansvaret mot klienten, mot andra människor som kan påverkas starkt och mot samhället i allmänhet. I en sådan situation rekommenderas utövaren starkt att rådfråga en handledare eller erfaren utövare, om detta inte medför en för stor försening. I samtliga fall ska målet vara att säkerställa omsorg av god kvalitet, med den respekt för klientens förtroende och förmåga till självbestämmande som omständigheterna tillåter.
  - Arbete med unga människor kräver en speciell juridisk och etisk medvetenhet och kompetens. Utövaren måste beakta och bedöma balansen mellan unga människors beroende av vuxna och vårdgivare å ena sidan och deras utveckling mot att agera självständigt å andra sidan. Vid arbete med barn och ungdomar måste utövaren noggrant överväga frågor som gäller klientens kapacitet att ge samtycke samt hur de förtroenden som klienten ger ska hanteras. Inga barn eller ungdomar under 18 års ålder får vara praktikklinter hos praktikanter eller utövare utan examen.

- Att respektera klientens sekretess är grundläggande för att förvalta förtroende väl. Utövare måste skydda klienten från obehörigt yppande av personligt identifierbar och känslig information. Sådan information inbegriper namn, adress, biografiska uppgifter och andra beskrivningar av klientens liv och omständigheter som kan leda till att klienten identifieras. Även lyhörda arbetslokaler kan äventyra principen om konfidentialitet. Yppande av information kan godkännas genom klientens samtycke eller lagen. Allt yppande av information ska göras så att klientens förtroende skyddas på bästa sätt. Utövare ska vara villiga att vara ansvariga gentemot sina klienter och sin yrkeskår för hanteringen av sekretess i allmänhet och för eventuellt yppande av information som sker utan klientens samtycke i synnerhet.
- Utövare ska normalt sett vara villiga att på klientens begäran lämna information om hur de arbetar samt om eventuell bedömning som de har gjort. Detta gäller dock inte om det anses att klienten kan fara illa av att ta del av denna information. Klienter kan ha juridiska rättigheter till denna information och dessa rättigheter måste tas med i beräkningen.
- Utövare ska inte låta sitt professionella förhållande till klienterna påverkas av eventuella personliga åsikter om livsstil, kön, ålder, handikapp, ras, sexuell läggning, tro eller kultur.
- Psykosyntesutövare är ansvariga för att sätta gränser mellan en arbetsmässig relation och vänskap, samt för att övervaka att denna gräns inte överskrids. De är även ansvariga för att göra dessa gränser så tydliga som möjligt för klienten. Utövare är ansvariga för att se till att tillfredsställelsen av deras egna känslomässiga behov inte är beroende av relationer med deras klienter.
- Utövare får inte missbruka klientens förtroende för att få sexuella, emotionella eller ekonomiska fördelar, eller fördelar av något annat slag. Utövare måste alltid tänka sig noga för innan de går in i personliga, sexuella eller affärsmässiga relationer med tidigare klienter och ska förvänta sig att vara professionellt ansvariga om relationen blir skadlig för klienten eller för yrkeskårens anseende.
- Det är förbjudet med sexuella relationer med klienter. Det är oetiskt för utövare att ha en tillfällig sexuell relation med en

tidigare klient. Under terapi eller utbildning är det oetiskt för utövare att föreslå en framtida sexuell relation. "Sexuella relationer" inbegriper samlag och andra typer av sexuell aktivitet eller sexuellt beteende.

- Om en utövare avser att ha en seriös och långvarig relation med en tidigare klient måste den inledas med återhållsamhet och känslighet. Utövaren är ansvarig för att införa denna återhållsamma attityd i den potentiella relationen. Om en utövare tror att han/hon kan komma att ha ett sexuellt förhållande med en tidigare klient eller elev måste han/hon omedelbart söka handledning. Om en person ur PsA:s utbildnings- eller terapipersonal tror att han/hon kan komma att ha ett sexuellt förhållande med en tidigare klient eller elev måste han/hon omedelbart:
  - söka handledning för att diskutera frågan
  - informera rektorn
  - vara villig att diskutera situationen ingående med rektorn och handledaren och följa eventuella ytterligare rekommendationer som inte nämns här (t.ex. börja gå i terapi, vänta en viss tid från det senaste formella utbildningstillfället eller individuella sessionen etc.)
  - Om klienten/eleven fortsätter sin professionella utveckling inom PsA och/eller blir anställd i framtiden måste det vara helt klart att han/hon ska handledas av en annan lärare. Det måste också vara helt klart att en annan lärare ska ta ansvar för hans/hennes professionella bedömningar.

UNDERVISA, UTBILDA OCH HANDLEDA

- Alla utövare uppmuntras starkt att dela med sig av sina professionella kunskaper och erfarenheter till förmån för sina klienter och allmänheten.
- Utövare som undervisar ska förvärva de färdigheter, förhållningssätt och kunskaper som krävs för att vara en kompetent lärare.
- Utövare ska bedöma sina studenter på ett rättvist, noggrant och ärligt sätt.

- Samtycke i förväg krävs från klienter om de ska observeras, spelas in eller om personligt identifierbar information ska lämnas ut i undervisningssyfte.
- Handledare och chefspersoner har ansvar för att upprätthålla och främja god praxis hos alla utövare och därmed skydda klienterna från dålig praxis. De ska förvärva de förhållningssätt, färdigheter och kunskaper som är lämpliga för sin position.

FORSKNING

- Alla utövare uppmuntras att stödja forskning som utförs för yrkets räkning och även delta aktivt i forskningsarbete.
- Vid all forskning ska man fästa stor vikt vid kvaliteten och integriteten både vad gäller själva forskningen och spridningen av resultat från forskningen.
- Rättigheterna för alla forskningsdeltagare ska noga beaktas och skyddas. Till minimirättigheterna hör rätten till information och frivilligt samtycke samt rätten att dra sig ur forskningen vid vilken tidpunkt som helst.
- Forskningsmetoderna som används ska uppfylla standarderna för god praxis inom psykosyntes och får inte ha en negativ inverkan på klienterna.

LÄMPLIGHET FÖR UTÖVANDE

- Utövare har ansvar för att övervaka sin lämplighet för utövande samt för att hålla den på en nivå som gör att de kan arbeta effektivt. Om deras kompetens av någon anledning försämras, t.ex. av hälsomässiga eller personliga omständigheter, ska de rådfråga sin handledare eller erfarna kollegor och vid behov upphöra med sin verksamhet tills de åter är lämpliga som utövare. I sådana fall ska utövarens klienter erbjudas en alternativ lösning.

OM NÅGOT GÅR FEL MED EGNA KLIENTER

- Utövare ska reagera snabbt och på lämpligt sätt om klagomål framförs från klienter.

- Utövare ska göra sitt yttersta för att reparera eventuella skador som de har tillfogat sina klienter och för att förhindra ytterligare skada. En ursäkt kan vara viktig.
- Utövare ska med sin handledare, chef eller annan erfaren utövare diskutera de omständigheter då klienten kan ha skadats, för att säkerställa att rätt åtgärder har vidtagits för att minska eventuell skada och förhindra att detta sker igen.
- Utövare måste se till att det egna arbetet täcks på lämpligt sätt av en ansvarsförsäkring för yrkesutövare.
- Om utövare anser att de har agerat i enlighet med god praxis men klienten inte anser att detta är fallet kan de använda sig av en oberoende konfliktlösning, t.ex. yttrande av annan fackkunnig person, medling eller förlikning där detta både är lämpligt och praktiskt.
- Klienter ska informeras om PsA:s procedurer för medling och klagomål och om eventuella andra tillämpliga klagomålsprocedurer eller disciplinära procedurer. På begäran ska utövare informera sina klienter om att de kan få ytterligare information om dessa procedurer från PsA.

SKYLDIGHETER MOT ALLA KLIENTER

- Utövare har ansvar för att skydda klienter när de på goda grunder tror att andra utövare riskerar att skada dem.
- Det första steget bör vara att ta upp frågan direkt med berörd utövare, såvida detta inte är olämpligt. Om frågan inte kan lösas ska utövaren i fråga överväga vad han/hon grundar sin oro på, vilka bevis som finns och huruvida det är lämpligt ta upp frågan med PsA:s ledning.
- Om utövaren är osäker över vad han/hon ska göra bör frågan diskuteras med en erfaren kollega, en handledare eller tas upp med studierektorn eller rektorn. I vissa fall kan det vara nödvändigt att framföra ett formellt klagomål.
- Alla psykosyntesutövare som är anslutna till PsA har skyldighet att vara delaktiga i dess undersökningar rörande professionellt uppträdande, oavsett om det är som den person mot vilken det riktats klagomål eller som en person som kan förmedla relevant information i ärendet.

ARBETA MED KOLLEGOR

- Kvaliteten på kommunikationen mellan utövare kan underbygga eller underminera påståendet att psykosyntes kan ge klienterna bättre förståelse för och kunskaper om personliga relationer. Detta gäller i synnerhet utövare som arbetar i utbildningsorganisationer, team eller delar arbetslokal.
- Professionella relationer ska präglas av ömsesidig respekt. Utövare ska alltid göra sitt bästa för att skapa goda arbetsrelationer och kommunikationssystem som förbättrar tjänsterna som erbjuds klienterna.
- Utövare får inte underminera en kollegas relation med klienter genom att sprida rykten eller fälla oberättigade eller obevisade kommentarer.
- All kommunikation mellan kollegor som rör klienter ska ske på professionell basis. Kommunikationen ska vara meningsfull och respektfull och klientens sekretess ska skyddas.

MEDVETENHET OM SAMMANHANGET

- Utövare är ansvariga för att lära sig om och ta hänsyn till de olika etikettsregler, konventioner och seder som kan gälla för olika arbetssammanhang och -kulturer.

REMITTERA KLIENTER OCH TA EMOT REMITTERADE KLIENTER

- Utövare ska vara medvetna om begränsningarna i sin kompetens och remittera klienter när detta är nödvändigt. Det är utövarnas skyldighet att så långt som möjligt kontrollera kompetensen och integriteten hos den person som de remitterar en klient till. Alla rutinmässiga remitteringar till kollegor och andra tjänster ska diskuteras med klienten på förhand. Det är viktigt att få klientens samtycke både för att utföra remitteringen och för att yppa information som vidarebefordras i samband med remitteringen.

Rimliga försiktighetsåtgärder ska vidtas för att säkerställa att:

- personen som klienten remitteras till kan erbjuda de tjänster som krävs

- konfidentiell information som yppas under remitteringsprocessen skyddas på lämpligt sätt
- remitteringen sannolikt gynnar klienten.

Innan utövare tar emot en remitterad klient ska de noga överväga:

- remitteringens lämplighet
  - sannolikheten för att remitteringen kommer att gynna klienten
  - huruvida klienten verkligen har samtyckt till remitteringen
- Potentiella praktikklinter intervjuas av en medlem i PsA-bedömningsteamet för att avgöra om terapi med en psykosyntespraktikant är lämpligt för klienten. Om osäkerhet råder i fråga om den potentiella klientens störning, eller om andra faktorer gör klienten olämplig, remitteras han/hon vidare till en mer lämplig utövare via Psykosyntesföreningen. När den potentiella klienten tidigare har haft en psykiatrisk störning eller för närvarande visar symptom på störning är det PsA:s policy att kontakta hans/hennes läkare eller psykiater.
  - Sistaårselever som godkänts i momentet psykopatologi intervjuar själva sina potentiella praktikklinter. De skall sedan konsultera sin handledare innan en eventuell terapi inleds.

GE KLIENTERNA LÄMPLIG INFORMATION

- Utövare är ansvariga för att klargöra de villkor som gäller för de tjänster som de erbjuder innan klienten ådrar sig några förutsebara kostnader eller skulder.
- All information om tjänster ska vara sanningsenlig, exakt och undvika orimliga utfästelser samt bidra till att yrkeskårens goda ställning upprätthålls.
- Det är särskilt viktigt att kvalifikationer, auktorisering och professionell ställning anges korrekt. Vid marknadsföring av professionella tjänster begränsar utövare informationen till namn, relevanta kvalifikationer, adress, telefonnummer, tillgänglighet och en kort beskrivning av vilka tjänster som erbjuds. Sådan information ger en beskrivning av fakta, men innebär inte någon

värdering av utövarnas kompetens eller särdrag. *Praktikanter får inte kalla sig eller marknadsföra sig som "psykosyntesterapeut" förrän de har erhållit ett diplom med denna titel.* Ps-terapeuter ska informera klienterna om sin utbildning, sina kvalifikationer och de metoder de använder. Fram till dess att ett diplom har utfärdats med titeln psykosyntesterapeut måste guiden tydligt klargöra att han/hon fortfarande är under utbildning och får handledning av PsA och att klienterna är "praktikklienter".

- Utövare får inte visa upp sin PsA-anslutning på sådant sätt att det felaktigt framstår som om PsA sponsrar eller granskar utövaren i fråga.

EKONOMISKT UPPLÄGG

- Utövare måste vara ärliga, rättframma och ansvariga i alla ekonomiska ärenden som gäller deras klienter och andra professionella förhållanden.

INTRESSEKONFLIKTER

- När de är tämligen förutsägbara är det bästa att undvika intressekonflikter och förhindra att de uppstår. När en intressekonflikt ska lösas är det viktigast att skydda klientens intressen och upprätthålla förtroendet.

TA HAND OM SIG SJÄLV SOM PSYKOSYNTESUTÖVARE

- Utövare måste värna om sitt välbefinnande för att kunna upprätthålla god praxis.
- Utövare är ansvariga inför sig själva att se till att det egna arbetet inte blir skadligt för hälsan eller välbefinnandet. Det är viktigt att de ser till att de arbetar på ett så säkert sätt som möjligt, att de inser när de personliga resurserna är uttömda och att de söker professionellt stöd när behov uppstår. Utövare har rätt att behandlas med den hänsyn och respekt som beskrivs i dessa riktlinjer.

KLAGOMÅLSÄRENDEN

En nyckelfunktion för en intern kommitté för klagomål och etik är att ta emot formella klagomål och avgöra om medling skulle vara möjlig. Kommittén strävar efter att agera utifrån principerna om "goda relationer" och behandla alla parter rättvist och opartiskt. En intern kommitté för klagomål och etik består vanligen av minst 3 medlemmar. Dessa utses enligt vad som är lämpligt för varje enskilt fall: vanligtvis ingår antingen rektorn eller Styrelsen, en erfaren lärare eller handledare och en annan medlem. I vissa fall kan det vara nödvändigt att utse en expertbisittare. En medlem i kommittén (vanligtvis rektorn) fungerar som ordförande. Alla medlemmar är skyldiga att rapportera eventuella intressen som kan påverka deras opartiskhet eller som skulle kunna uppfattas på detta sätt. När helst det är möjligt ska alla rimliga åtgärder vidtas för att se till att de som deltar i utfrågningen är acceptabla både för klaganden och personen som klagomålet riktas mot.

En intern kommitté för klagomål och etik är ansvarig för att säkerställa att personerna som framför klagomålet möts med respekt när de framför sitt ärende och att klagomålet hanteras på sådant sätt att det får en tillfredsställande lösning. Om någon av parterna fortfarande inte är nöjd efter alla interna procedurer kan överklagan göras till *Besvärsnämnden*, som granskar fallet och rapporterar tillbaka till alla berörda parter. *Besvärsnämnden* består av två externa erfarna terapeuter och en styrelseledamot från PsA. Nämndens beslut är slutgiltigt.

PSA ANSVARAR BARA FÖR MEDLING OCH KLAGOMÅL SOM GÄLLER:

- studerande som arbetar med praktikklinter, till dess att deras utbildning är formellt slutförd eller avslutad på annat sätt
- utbildningsguider som arbetar med studerande
- utbildningspersonal som arbetar för PsA
- handledare till praktikanter
- PsykosyntesAkademin själv som organisation, i egenskap av arrangör av den 2-åriga grundutbildningen, den 2-åriga professionella fortbildningen till terapeut, påbyggnadsutbildningen i ledarskap samt andra kurser.

PsA-medarbetare som vill framföra klagomål mot andra medarbetare, eller praktikanter som vill framföra klagomål mot andra praktikanter kan använda procedurerna för medling och klagomål när detta är lämpligt.

PsA ansvarar inte för examinerade eller PsA-utbildade guider som har avslutat eller på annat sätt avbrutit utbildningen. Klagomål mot PsA-examinerade som är registrerade hos Psykosyntesföreningen ska riktas direkt till föreningen. Personer med terapeutexamen från PsA rekommenderas starkt att ansluta sig till Psykosyntesföreningen eller någon annan erkänd professionell förening och att teckna en ansvarsförsäkring.

Klagomål kan inte framföras av tredje part. Klagomål ska normalt sett framföras senast tre månader efter den händelse som givit upphov till klagomålet. Detta säkerställer att berörda personer fortfarande kommer ihåg fallet och att fakta kan fastställas. Ett klagomålmåste framföras senast tre år efter det påstådda etikbrottet. Klagomål efter denna period tas inte upp.

PROCEDURER FÖR MEDLING OCH KLAGOMÅL

Denna procedur utgör en central del i PsA:s åtagande att skydda allmänheten, PsA:s praktikanter och personal samt Psykosyntes-Akademins namn och psykosyntesen som yrkesområde. Det är klagandens (personen som framför klagomålet) och svarandens

(personen som klagomålet riktas mot) ansvar att se till att de läser och till fullo förstår dessa procedurer.

Stadier i ett klagomålsärende:

1. Första steg
2. Informell diskussion och medling
3. Formell procedur
4. Överklagandeprocudur

1. Första steg

Det första steget ska alltid vara följande:

- Innan klaganden framför klagomålet förväntas han/hon att försöka lösa frågan med svaranden. Enligt principerna om "goda relationer" ska klaganden när helst det är möjligt ta upp ärendet direkt med svaranden, vid behov med stöd av en betrodd tredje part. Det etiska ramverket för god praxis inom psykosyntes ska användas som riktlinje för klagandens uppträdande under denna process. Klaganden måste visa att alla möjligheter till direkta kontakter har uttömts. Om detta är olämpligt eller omöjligt måste klaganden förklara varför detta är fallet.

2. Informell diskussion och medling

- Om det första steget inte är möjligt eller om försöken att nå enlösning direkt med svaranden misslyckas, är klagandens nästa steg att ha en informell, preliminär och konfidentiell diskussion med rektorn. I vissa fall kan detta möte äga rum med studierektorn istället för rektorn.
- Syftet med denna diskussion är att specifikt identifiera de punkter i de etiska riktlinjerna som inte har följts och att ge klaganden information om procedurerna. Klaganden ska även få ett exemplar av detta dokument och av PsA:s etiska riktlinjer, om han/hon inte redan har fått det. Svaranden underrättas inte nödvändigtvis idetta skede.
- Under detta möte ska klaganden också vara beredd att försöka klargöra vad han/hon skulle se som en tillfredsställande lösning.

- När helst det är möjligt fortsätter man att försöka lösa frågan direkt med den berörda personen. Medling och stöd erbjuds om detta behövs.
- När det inte har kunnat fastställas att svaranden på ett tydligt sätt har brutit mot de etiska reglerna måste det förhandlas om hur klaganden kan nå en tillfredsställande lösning med ärendet. Ansträngningar görs för att återupprätta kommunikation och goda arbetsrelationer mellan parterna. Medling och stöd kommer att erbjudas, om detta behövs.

Om klaganden vill gå vidare till en formell procedur måste han/hon uppge detaljer om det påstådda beteende som bryter mot minimistandarden för god praxis enligt PsA:s etiska riktlinjer. Detta beteende kan handla om någon form av professionellt dåligt uppförande, professionellt tjänstefel eller handlingar som hotar att ge yrkesområdet dåligt rykte. Detta ska skrivas ned och skickas till rektorn, som sammankallar en intern kommitté för klagomål och etik. Det skriftliga klagomålet ska vara utförligt och specifikt och framföras senast 28 dagar efter den inledande informella diskussionen. Klagomål som inte uppfyller dessa villkor avslås. Proceduren för att framföra ett formellt klagomål beskrivs nedan.

3. Formell procedur

Syftet med detta stadium är att de utsedda medlemmarna i den interna kommittén för klagomål och etik ska ta fram en förteckning över de områden där parterna i klagomålet är eniga respektive oeniga och uttala sig om möjligheten till en lösning inom PsykosyntesAkademin, eller dra slutsatsen att det inte finns någon grund för att klagomålet ska tas vidare. Proceduren sker enligt följande:

a) **Framförande av klagomål:** Klaganden måste uppfylla följande villkor: Klaganden lämnar in ett skriftligt klagomål som är utförligt och specifikt och som anger i vilken del eller i vilka delar som de etiska riktlinjerna inte följts och som inkluderar vittnesutlåtanden när helst detta är möjligt. Klaganden måste skicka klagomålet till rektorn.

Vaga eller generaliserade anklagelser accepteras inte. Klaganden ska även försöka klargöra vad han/hon skulle se som en tillfredsställande lösning.

b) Bekräftelse och underrättelse: Rektorn bekräftar skriftligen att klagomålet har mottagits. En kopia på klagomålet med vittnesutlåtande skickas till svaranden, tillsammans med information om de procedurer som ska följas och PsA:s etiska riktlinjer. Svaranden behöver inte agera i detta skede.

c) Mottagande och godkännande av ett klagomål: Den interna kommittén för klagomål och etik avgör om klagomålet ska godkännas, hänvisas tillbaka för ytterligare information/förtydligande eller avslås. När ytterligare information har mottagits, om sådan begärts, hänvisas klaganden tillbaka till kommittén för klagomål och etik, som avgör om klagomålet ska godkännas eller avslås. Om klagomålet avslås underrättas klaganden och svaranden formellt skriftligen. Parterna kan eventuellt erbjudas informell medling om detta är lämpligt. Om klagomålet godkänns får svaranden två veckor på sig att förbereda ett skriftligt svar med eventuella vittnesutlåtanden. Detta ska skickas tillbaka till kommittén för klagomål och etik före den formella utfrågningen.

d) Formell utfrågning: När klagomålet har godkänts arrangeras en utfrågning så snart det är praktiskt möjligt.

- Klagomålet behandlas vanligen av 2 eller 3 medlemmar i den interna etiska kommittén som utses enligt vad som är lämpligt för varje enskilt fall: antingen rektorn eller Styrelsen, en erfaren lärare eller handledare och en annan medlem. I vissa fall kan det vara nödvändigt att utse en expert-bisittare. En medlem i kommittén (vanligtvis rektorn) fungerar som ordförande. Alla medlemmar är skyldiga att rapportera eventuella intressen som kan påverka deras opartiskhet eller som skulle kunna uppfattas på detta sätt. När helst det är möjligt ska alla rimliga åtgärder vidtas för att se till att de som deltar i utfrågningen är acceptabla både för käranden och svaranden.
- När det är lämpligt närvarar båda parter i utfrågningen tillsammans. När man har enats om datum och plats för

mötet/mötena skickar ordföranden ut skriftlig information om förloppet till klaganden och svaranden. Båda parter kan ta med en stödperson till mötet. Skriftliga bevis och/eller framställningar och vittnesutlåtanden från endera part måste lämnas in före mötet. Processen ska spelas in på ljudband och en sekreterare ska utses som tar anteckningar. Ljudbandet är konfidentiellt och förvaras av den etiska kommittén. Eventuella anteckningar som tagits måste godkännas av båda parter.

- e) **Vägran att komma på mötet eller uteblivande från mötet:** Om endera part uteblir från mötet eller vägrar att komma på mötet utan att ha angivit ett gott skäl eller ha meddelat detta på förhand, har kommittén rätt att besluta sig för något av nedanstående alternativ:
- fortsätta mötet i frånvaro av en av parterna
  - skjuta upp mötet minst 28 dagar framåt
  - avbryta förhandlingarna

RESULTAT

Kommittén för klagomål och etik överväger bevisen och underrättar båda parter om resultatet:

- Klagomålet löses inom PsA genom lämplig åtgärd eller lämpliga påföljder (t.ex. en ursäkt, ålagd handledning eller avstängning av svaranden).
- Klagomålet avslås

Efter mötet/mötena skickas en skriftlig rapport till klaganden och svaranden som redogör för utredningens karaktär och resultat.

Underlåtenhet eller vägran att följa påföljder kan leda till uppsägning när det gäller en anställd person, och till uteslutande från utbildningen när det gäller en praktikant. Ordföranden i den etiska kommittén meddelar svaranden skriftligen om sådana eventuella beslut.

4. Överklagandeprocedur

Endera part kan överklaga till Besvärsnämnden, som granskar fallet och rapporterar tillbaka till alla berörda parter. Nämndens beslut är slutgiltigt.

Ett överklagande kan övervägas av något av följande skäl:

- Påföljden var oproportionerlig i någon riktning och är inte rättvis.
- Det finns bevis som tyder på att kommitténs slutsatser och beslut har påverkats av felaktiga rutiner.
- Det har framkommit nya bevis som inte var tillgängliga då medlingsmötet ägde rum.

Ett överklagande måste vara skriftligt och ange skälen till att överklagan görs samt åtföljas av understödande dokumentation. Det måste skickas till ordföranden i kommittén för klagomål och etik senast 28 dagar efter tillkännagivandet av kommitténs beslut.

KOSTNADER

PsA ansvarar inte för resekostnader eller andra kostnader som klaganden, bsvaranden eller någon annan stödperson/representant ådrar sig i något skede av klagomålsprocessen. PsA kan inte beordra en part i ett klagomål att stå för den andra partens kostnader. Kostnaden för eventuell formell procedur ska delas lika mellan klaganden och PsykosyntesAkademin.

PSA:S POLICY FÖR HUR PERSONAL SKA HANTERA ALLVARLIGA PROBLEM MED STUDERANDE

PsA:s ledning och personal har ett oaktsamhetsansvar gentemot alla praktikanter och all personal och ett ansvar att skydda praktikklinter mot dåligt utövande av psykosyntesterapi. När det ifrågasätts starkt om en studerande är lämplig att fortsätta med utbildningen och/eller är lämplig att vara psykosyntesguide har PsA:s personal ett etiskt ansvar att vidarebefordra denna information, först till den studerande och därefter till rektorn.

PsA förbehåller sig rätten att när som helst avbryta en students utbildning, stänga av en student från utbildningen, be en studerande att inte delta i vissa delar av utbildningen eller att inte ta sig an praktikklinter. Ett sådant beslut grundas på kompetensaspekter eller på beteenden som gör att det kan ifrågasättas huruvida personen har förmåga att hantera de krav utbildningen ställer.

Ett beslut måste också grundas på PsA-dokumentet *Etiskt ramverk för god praxis inom psykosyntes och Assessment of Skills, Attitudes & Competencies* (se handledningspaketet). Exempel på sådana problem kan vara: destruktivt beteende i utbildningsgrupper; studenten orsakar skada eller lidande för sig själv, en grupp eller organisationen; extrem upprördhet eller allvarlig störning, allvarliga tvivelsmål om studentens förmåga att bli psykosyntesterapeut (när han/hon avser att bli detta); allvarliga brott mot PsA:s etiska regler, policys och bestämmelser; tydlig oförmåga att uppfylla kursens krav i tillräcklig utsträckning.

När helst det är möjligt ska den studerande omedelbart underrättas om problemet. Det är viktigt att vara tydlig och specifik. PsA-medarbetaren har rätt att ha en kollega närvarande som stöd och vittne. Den studerande ska informeras om att detta noteras i ett skriftligt protokoll. En kopia måste skickas till rektor/studierektor. Rektor/studierektors beslut och åtgärder kommer att vägledas av

dokumentet *Etiskt ramverk för god praxis inom psykosyntes*. Det är möjligt att utfärda en formell varning till studenten, både skriftligen och muntligen. Om ingen förändring rapporteras bjuds studenten in till ett möte med studierektor eller rektor och eventuell berörd PsA-medarbetare. Vid detta möte förs protokoll och resultatet meddelas normalt den studerande inom fjorton arbetsdagar.

Stockholm i augusti 2011